

N:o 95.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning om vissa ändringar i 8, 39 och 52 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften; gifven Stockholms slott den 23 februari 1912.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga närlagda förslag till förordning om vissa ändringar i 8, 39 och 52 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften äfvensom besluta, att de ändrade bestämmelserna skola träda i kraft å den tid, Konungen bestämmer.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Theodor Adelswärd.

Förslag

till

förordning om vissa ändringar i 8, 39 och 52 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften.

II Art. Om stämpel till enskilda handlingar.

8 §. Följande handlingar skola, äfven där de äro utfärdade af offentlig myndighet, förses med stämpel på sätt här nedan stadgas.

C) Öfriga stämpelpliktiga enskilda handlingar:

Köp af fast egendom: afhandling därom skall, då den för lagfart företes, förses med stämpel af 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde; dock att köpeafhandling, på grund hvaraf lagfart sökes för aktiebolag, som icke drifver bankrörelse, bör beläggas med stämpel af 1 krona 20 öre likaledes för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde.

Där — — — — fri.

Nyttjanderätt till fast egendom, afhandling därom:

då afhandlingen afser skogsafverkning; se *Skogsafverkning*;

afhandling därom i annat fall skall, då den för vinnande af in-teckning företes, förses med stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af afgälden för ett år eller, där aftalet afser kortare tid, för legotiden. Erlägges för — — — — betalning sökes.

Se för öfrigt 11 och 13 §§.

Skogsafverkning: afhandling därom skall vid upprättandet förses med stämpel af 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af hvad för rättighet blifvit utfäst eller, om detta icke blifvit i afhandlingen till visst belopp bestämdt, af 6 öre för hvarje fullt antal af 10 ar utaf det upplåtna skogsskiftet.

Sökes på grund af afhandling hos offentlig myndighet betalning, skall afhandlingen förses med särskild stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af det kapitalbelopp, för hvilket betalning sökes.

Öfverlåtelse af kronohemman — — — — — egendomens värde.

Med afhandling förstås i denna § hvarje skriftligen affattad handling, ehvad den har formen af ett mellan två eller flera personer slutet aftal eller icke, hvilken i det afseende, hvarom i hvarje fall är fråga, medför upplåtelse af rättighet eller åtagande af förpliktelse.

39 §. 1. Ämbets- eller tjänsteman, notarius publicus eller mäklare, till hvilken stämpel underkastad handling ingifves, bör tillse, att handlingen är behörigen försedd med stämpel, och att stämpeln är makulerad på sätt i 31 § föreskrifves.

Är handlingen icke behörigen försedd med stämpel och erlägges ej genast efter erhållen tillsägelse penningar till det felande stämpelbeloppet eller, där ämbets- eller tjänstemannen ej är stämpelförsäljningsman, nämnda stämpelbelopp, må handlingen ej mottagas.

Då ämbets- eller tjänsteman jämlikt 35 § 2 mom. verkställer stämpelbeläggning af handling, som ingifves till offentlig myndighet, åligger honom ock att utan ersättning makulera stämpeln. Är i annat fall stämpel till ingifven handling ej vederbörligen makulerad, bör ämbets- eller tjänstemannen, notarius publicus eller mäklaren besörja fullgörandet däraf mot ersättning för besväret därmed af 5 öre för hvarje stämpel; dock må denna ersättning ej beräknas för flera stämplat än det minsta antal, som för handlingen erfordras.

2. Senast inom en månad efter upprättande af afhandling om skogsafverkningsrätt skola säljare och köpare hos länsman i det länsmansdistrikt eller stadsfiskalen i den stad, där det upplåtna skogsskiftet eller större delen däraf är beläget, gemensamt göra skriftlig anmälan om det träffade aftalet. Anmälan skall afgifvas i två exemplar och åtföljas af det stämpelbelagda exemplaret af afhandlingen samt innehålla uppgift om, hvilken af kontrahenterna detta tillhör.

Länsmannen eller stadsfiskalen skall tillse, att handlingen är försedd med stämpel till behörigt belopp, och därest detta icke är förhållandet, anmana kontrahenterna att åsätta felande stämpel samt därvid erinra om den i 52 § stadgade påföljd för underlåtenhet.

Sedan afhandlingen befunnits vara behörigen stämpelbelagd och de åsatta stämplarna makulerade, skall länsmannen eller stadsfiskalen såväl å det stämpelbelagda exemplaret af afhandlingen som å ena exemplaret af den ingifna anmälan utan afgift meddela bevis, att afhandlingen, behörigen stämpelbelagd, blifvit hos honom företedd, och om dagen, då detta skett, hvarefter den stämpelbelagda afhandlingen samt det med länsmannens eller stadsfiskalens bevis försedda exemplaret af anmälningsskriften skola tillhandahållas, den förra den af kontrahenterna, som i anmälan uppgifvits vara dess ägare, och det senare den andra kontrahenten.

- 52 §. 1. — — — — —
 2. — — — — —
 3. — — — — —
 4. — — — — —

5. Utgifvare af gåfvobref om lös egendom eller af köpe- eller bytesbref om fartyg skall för underlåtenhet att vid utgifvandet förse dylik handling med stadgad stämpel böta två gånger den felande stämpelns belopp; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

6. Där säljare och köpare af afverkningsrätt till skog underlåta att inom tid och på sätt, som i 39 § 2 mom. stadgas, om det upprättade aftalet göra anmälan, böte vardera ett belopp, motsvarande den stämpel, hvarmed afhandlingen skolat förses, dock vare minsta bot för en hvar af dem femton kronor. Är afhandling, som fogats vid gjord anmälan, icke behörigen stämpelbelagd och varder densamma icke inom af länsmannen eller stadsfiskalen förelagd tid efter utgången af den i 39 § 2 mom. bestämda tiden försedd med felande stämpel, böte säljare och köpare vardera högst etthundra kronor.

Mottager någon, efter öfverlåtelse af säljare eller köpare eller af någon, på hvilken säljares eller köparens på afhandlingen grundade rätt öfvergått, handlingen såsom bevis om förvärfvad fordrings- eller afverkningsrätt eller för att densamma å annans vägnar försälja eller belåna, utan att af handlingen eller därvid fogadt bevis af vederbörande länsmann eller stadsfiskal framgår, att afhandlingen blifvit behörigen stämpelbelagd, och har anmälan om afhandlingens upprättande icke gjorts i den ordning, som i 39 § 2 mom. sägs, böte två gånger den felande stämpelns belopp, dock minst tjugufem kronor.

7. Säljare eller köpare af afverkningsrätt till skog, som genom aftal om betalning för afverkningsrätten utöfver hvad den för stämpelbeläggning för vederbörande länsman eller stadsfiskal företedda afhandling rörande samma rätt innehåller eller genom erläggande eller mottagande af sådan betalning föranledt, att säljare och köpare åliggande stämpelafgift icke utgjorts för hela det belopp, som betingats för afverkningsrätten, skall böta två gånger den felande stämpelns belopp, dock ej under tjugufem kronor.

8. Underlåter testamentstagare, som erhållit vederbörande arfvings godkännande af testamente, till hvilket testamentstagaren veterligen hänsyn icke tagits vid stämpelbeläggning af bouppteckningen efter testamentsgifvaren och hvilket icke heller blifvit för bevakning vid domstol företedt, att, då tid för testamentsbevakning ute är och en månad förflutit, sedan godkännande erhållits, förse testamentet med föreskrifven stämpel, böte två gånger den felande stämpelns belopp; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

9. Där handling, i afseende å hvars stämpelbeläggning ansvar i 1, 2, 3 eller 5 mom. stadgas, icke blifvit af den, hvilken stämpelbeläggningen ålegat, försedd med behörig stämpel, vare äfven den, hvilken såsom bevis om förvärfvad rättighet mottager handlingen eller densamma för annans räkning försäljer, belånar eller till godkännande eller betalning företer utan att belägga den med felande stämpel, underkastad det för felaktig eller försummad stämpelbeläggning af handlingen stadgade ansvar.

10. Köpare eller säljare af fast egendom, som genom aftal om betalning utöfver hvad den för lagfarts vinnande företedda köpeafhandling innehåller eller genom erläggande eller mottagande af sådan betalning föranledt, att honom åliggande stämpelafgift icke utgjorts för hela det belopp, som betingats för den fasta egendomen med hvad därtill hörer, skall böta två gånger den felande stämpelns belopp, dock ej under tjugufem kronor.

11. Den, som uppgifver död mans bo, men därvid uppsåtligen döljer undan tillgång af det värde eller lämnar annan falsk uppgift af sådan beskaffenhet, att bouppteckningen af den anledning blifvit belagd med stämpel till lägre belopp, än eljest vederbort, böte två gånger den felande stämpelns belopp, dock vare minsta bot tjugufem kronor; och må den domstol, där bouppteckning skall ingifvas, på yrkande vid underrätt af allmän åklagare och vid hofrätt af advokatfiskal, vid vite tillhålla den, som uppgifvit död mans bo, att med ed fästa uppgiftens riktighet.

12. Har någon i skriftlig förklaring, hvarom i 8 § C. under rubriken: Köp af fast egendom stadgas, mot bättre vetande lämnat oriktigt meddelande och därigenom föranledt, att stämpelafgift å något fång till fast egendom icke blifvit erlagd, böte från och med fyra till och med tio gånger det felande stämpelbeloppet; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

13. I de fall, hvarom sägs i denna §, följe ock skyldighet att ersätta kronans förlust.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23
februari 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Adelswärd anförde vidare:

Afhandling om skogsafverkning skall enligt gällande stämpelförordning — förutom då på grund af sådan afhandling hos offentlig myndighet sökes betalning, om hvilket fall här ej är fråga — vid upp rättandet eller, om sådant vid detta tillfälle icke låter sig göra, sist inom två månader därefter förses med stämpel. Utgifvare af sådan afhandling skall för underlåtenhet att inom sålunda föreskrifven tid förse handlingen med stadgad stämpel böta två gånger den felande stämpelns belopp, dock minst tjugufem kronor.

Före den 1 januari 1909, då nu gällande stämpelförordning trädde

i kraft, gällde, att skogsafverkningsafhandling skulle förses med stämpel, då den företeddes för vinnande af inteckning.

Den förändring i denna bestämmelse, som genomfördes i och med förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften, var föranledd af en skrifvelse af 1904 års Riksdag, däri framhållits, att till följd af bristande effektivitet i gällande bestämmelser angående utgörandet af stämpelafgift vid fastighetsköp förluster för statskassan icke endast på stämpelbeskattningsens område utan äfven på andra beskattningsområden kunde uppstå, därigenom att stämpelafgiften icke komme att utgöras efter fastighetens hela försäljningsvärde, ity att detta värde genom en eller annan åtgärd från de kontraherande parternas sida icke blefve för den stämpelbeläggande myndigheten känt eller för stämpelbeläggning åtkomlig. Bland de åtgärder, som härvid af Riksdagen åsyftades, nämndes i skrifvelsen särskildt den, hvarigenom vid försäljning af fastigheter, å hvilka afverkningsbar skog till större värde funnes, den i verkligheten för fastigheten betingade köpeskillingen uppdelades sålunda, att endast en mindre del däraf upptoges i köpeafhandlingen såsom likvid för själfva fastigheten och blefve föremål för stämpelbeskattning, under det att den större delen af köpeskillingen betraktades utgöra ersättning för afverkningsrätten till skogen och därigenom undandroges från stämpelskattning. Såväl ur synpunkten af statens skatteintresse som med hänsyn till de moraliska vådor, hvilka en ytterligare utbredning af antydda förfaringsätt skulle medföra, fann Riksdagen förändring af lagstiftningen å ifrågavarande område vara af behovet väl påkallad; och hemställde Riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte taga under ompröfning, genom hvilka åtgärder de anmärkta missförhållandena kunde afhjälpas, samt till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill denna pröfning kunde föranleda.

Det förslag, som i anledning här af Kungl. Maj:t förelades 1908 års Riksdag, blef af denna antaget i oförändradt skick och innefattar i ämnet för närvarande gällande bestämmelser.

*Riksdagens
skrifvelse den
10 mars 1911.*

Nu har 1911 års Riksdag i anledning af särskilda motioner i skrifvelse den 10 mars samma år anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta utarbeta och för innevarande års Riksdag framlägga förslag till sådan ändring i gällande stämpelförordning, att nödig kontroll måtte vinnas däröfver, att afhandling angående skogsafverkning blefve försedd med stämpel.

Till stöd för sin framställning har Riksdagen åberopat hufvudsakligen följande.

I ofvanberörda motioner hade gjorts gällande, att dessa bestämmelser icke haft åsyftad verkan, enär fortfarande i icke få fall förekomme afhandlingar angående skogsafverkning, hvilka icke blifvit behörigen stämpelbelagda.

Genom upplysningar, som lämnats vid ärendets behandling inom Riksdagen, hade denna uppfattning bekräftats. Från skilda trakter i landet hade vitsordats, att skogsafverkningskontrakt ofta upprättades utan att i laga ordning stämpelbeläggas.

Om än detta missförhållande i åtskilliga fall kunde finna sin förklaring i bristande kännedom om den år 1908 införda utsträckningen af ifrågavarande stämpelskyldighet, torde dock gällande ansvarsbestämmelser icke vara tillräckliga att trygga behörig stämpelbeläggning af skogsafverkningsafhandlingar. Förklaringen härtill torde man kunna söka dels i lättheten att undandraga sig stämpelskyldigheten och den obetydliga risk, som vore därmed förenad, dels ock däri, att åklagaren hade föga intresse af att åtala.

Lättheten att undandraga sig stämpelskyldigheten vid ifrågavarande afhandlingar framginge vid en jämförelse med förhållandet vid en annan form af stämpelskyldighet, som i likhet med den förra icke vore satt i samband med någon åtgärd af offentlig myndighet, nämligen stämpelskyldigheten vid öfverlåtelse af fondpapper. Vid öfverlåtelse af fondpapper kräfdes städse en öfverenskommelse mellan två eller flera personer för att undvika stämpelbeläggning. Dels förmedlades nämligen i öfvervägande flertalet fall dylika öfverlåtelser af mäklare, dels åläge, där så icke vore fallet, stämpelskyldigheten i regeln säljaren, hvarigenom vunnes, att det icke kunde undgå den andra parten, om stämpel icke åsattes. Utgifvare af skogsafverkningsafhandling torde däremot ofta, utan att någon annan person finge kännedom därom, kunna underlåta att åsätta sitt exemplar af kontraktet behörig stämpel. I fråga om den härmed förenade risken vore att märka, att, äfven om en sådan underlåtenhet komme till vederbörande åklagares kännedom och åtal följde, utgifvaren ofta kunde vara i tillfälle att stämpelbelägga handlingen, innan han inställde sig för rätten, och sålunda undgå ansvar. Därmed vore också gifvet, att det ekonomiska intresse af att åtala, som bestämmelsen i stämpelförordningens 58 §, att hälften af böterna skulle tillfalla åklagaren, afsåge att bereda denne, väsentligen försvagades.

Hvad Riksdagen sålunda anfört — framhålles vidare i berörda riksdagsskrifvelse — torde innefatta tillräckliga skäl att antaga, att ifrågavarande missförhållande fortfarande förekomme i icke ringa omfattning, och den af 1904 års Riksdag framhållna och af Kungl. Maj:t år 1908

bekräftade nödvändigheten att råda bot för detsamma syntes sålunda fortfarande göra sig gällande. Angelägenheten att vinna rättelse härutinnan vore enligt Riksdagens mening så mycket mera beaktansvärd, som det icke kunde befordra aktning för gällande lag, att vissa dess bestämmelser strafflöst kunna kringgås trots statsmakternas försök att genom särskilda straffbestämmelser förebygga en sådan möjlighet.

*Riksdagens
justitie-
ombudsman.*

Med erinran om Riksdagens nu onförmälda skrifvelse har Riksdagens justitieombudsman i underdånig skrifvelse den 26 juni 1911 meddelat, att han under sina inspektionsresor förvärfvat visshet därom, att det af 1911 års Riksdag anmärkta missförhållandet förekomme i den utsträckning att ytterligare åtgärder till dess stärfjande vore af verkligt behof påkallade. Särskildt hade hans uppmärksamhet blifvit af häradshöfdingar i Norrland fäst därå, att bestämmelserna om stämpelafgift för afhandling om skogsafverkning ej sällan kringginges på det sätt, att då ett skogsskifte såldes för afverkning och därvid en del af priset kontant erlades, endast återstoden däraf i afhandlingen upptoges såsom köpesumma. Äfven om myndigheterna finge kännedom om en dylik manipulation, ansåge de sig på grund af bestämmelserna i § 8 och § 52 mom. 5 stämpelförordningen, jämförda med bestämmelserna i § 52 mom. 8 samma förordning, förhindrade att af vederbörande fordra stämpelafgift i vidare mån än som svarade mot den i afhandlingen omnämnda delen af köpesumman.

Äfven i andra afseenden, som i det följande torde få i viss omfattning närmare beröras, hade häradshöfdingar för justitieombudsmannen påpekat brister i stämpelförordningens nu ifrågavarande bestämmelser.

Jämte det att justitieombudsmannen förklarade sig vilja understryka hvad Riksdagen yttrat angående behovet af sådan ändring i gällande förordning angående stämpelafgiften, att nödig kontroll måtte vinnas däröfver att afhandling angående skogsafverkning försåges med stämpel, ville justitieombudsmannen framhålla angelägenheten däraf, att bestämmelserna om stämpelafgift för afhandling angående skogsafverkning äfven i öfrigt blefve, till förhindrande af lagens kringgående på det af honom särskildt angifna sätt och till vinnande af större klarhet, underkastade erforderlig revision.

*Justitie-
kanslers-
ämbetet.*

Förevarande genom Riksdagens berörda skrifvelse å bane bragta fråga har föranledt jämväl justitiekanslersämbetet att fästa uppmärksamheten på ett därmed sammanhängande spörsmål, och har ämbetet i

sådant hänseende i underdånig skrifvelse den 10 januari 1912 anført bland annat följande:

»I enlighet med de bestämmelser, som gälla för en del så kallade besparingsskogar, tillhörande olika socknar eller skifteslag i Kopparbergs län, har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda län vid skilda tillfällen å offentlig auktion försålt rätt till afverkning å omförmälda besparingsskogar. Öfver auktionsförrättningarna hafva protokoll utfärdats, hvilka emellertid icke försetts med sådan stämpel, som föreskrifves rörande afhandlingar om skogsafverkning.

Allmänna åklagaren i Falun har för den försummelse härutinnan, som enligt hans förmenande låge en del ledamöter i vederbörande allmänningsstyrelser eller representanter för jordägarne i vederbörande socknar eller skifteslag till last, påstått ansvar vid rådstufvurätten i Falun, som emellertid ogillat åklagarens talan.

Äfven Svea hofrätt, där åklagaren anført besvär öfver rådstufvurättens utslag, har i särskilda den 12 december 1911 meddelade utslag frikänt de tilltalade, därvid hofrätten anført att, äfven om, på sätt åklagaren förmenat, stämpelbeläggning af omförmälda auktionsprotokoll lagligen bort äga rum, de tilltalade icke på grund af den befattning, de tagit med ifrågavarande försäljningar, kunde anses ansvariga för den försummelse, som uti berörda hänseende sålunda skulle föreligga.

Åklagaren har hos justitiekanslersämbetet hemställt om förordnande att öfverklaga hofrättens utslag, en framställning, som justitiekanslersämbetet dock, enär hofrättens utslag syntes lagligen grundade, icke funnit skäl bifalla.

Af utslagens formulering synes emellertid framgå, att hofrätten ansett ovisst, huruvida auktionsprotokoll af ifrågavarande art öfver hufvud taget böra beläggas med den beträffande afhandlingar om skogsafverkning föreskrifna stämpel.

Ordalydelsen i 8 § i nådiga förordningen om stämpelafgiften den 18 september 1908, att *afhandling* om skogsafverkning skall förses med stämpel, synes onekligen icke väl passa in på sådana handlingar som ifrågavarande auktionsprotokoll. Å andra sidan torde skälig anledning saknas, att dylika protokoll skulle vara fria från stämpelafgift i de fall, då särskild upplåtelsehandling icke utfärdats, och protokollen alltså ersätta ett mellan upplåtare och afverkare upprättadt kontrakt.

Det har, med hänsyn till hvad ofvan anförts, syntes justitiekanslersämbetet föreligga skäl att taga i öfvervägande, huruvida icke ändring, eventuellt förtydligande, af stämpelförordningens bestämmelser borde ske äfven uti här ifrågakomna hänseende. Det förtjänar anmärkas, att

rätt afsevärda afverkningsrätter torde upplåtas i ofvanberörda ordning; i de af allmänna åklagaren i Falun till justitiekanslersämbetets behandling hänskjutna mål uppgår sammanlagda beloppet af hvad för rättigheterna blifvit utfäst till något öfver 437,000 kronor.»

Statskontoret.

På grund af särskilda nådiga remisser har statskontoret afgifvit underdånigt utlåtande dels den 19 oktober 1911 öfver Riksdagens och justitieombudsmannens omförmälda skrivelser och dels den 14 februari 1912 öfver justitiekanslerns berörda framställning.

I sitt förstnämnda utlåtande har statskontoret till vinnande af det med Riksdagens och justitieombudsmannens skrivelse afsedda syfte föreslagit sådana ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften, att densamma i nedan omförmälda delar komme att få följande förändrade lydelse, nämligen:

8 § C.

Nyttjanderätt till fast egendom: afhandling därom, då afhandlingen afser skogsafverkning; se *Skogsafverkning*; afhandling därom i annat fall skall, då den för — — — — — legotiden.

Erlägges för — — — — — utfäst.

Sökes på — — — — — sökes.

Se för öfrigt 11 och 13 §§.

Skogsafverkning: afhandling därom skall, i den ordning nedan stadgas, förses med stämpel af 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af hvad för rättigheten blifvit utfäst eller, om detta icke blifvit i afhandlingen till visst belopp bestämdt, af 6 öre för hvarje fullt antal af 10 ar utaf det upplåtna skogsskiftet.

Inom två månader efter afhandlingens upprättande skall säljaren eller upplåtaren inför länsmannen i det länsmansdistrikt, där det upplåtna skogsskiftet eller större delen däraf är beläget, förete sitt exemplar af afhandlingen, åtföljdt af skriftlig, af så väl säljare eller upplåtare som köpare eller upplätelsetagare på heder och samvete afgifven förklaring, att icke i någon form lämnats eller skall lämnas annan betalning för afverkningsrätten än den, som finnes upptagen i afhandlingen; och skall säljaren eller upplåtaren därvid tillika tillhandahålla de till afhandlingen erforderliga stämplat. Länsmannen skall omedelbart verkställa handlingens stämpelbeläggning, makulera stämplatne samt förse hand-

lingen med anteckning om den dag, då den sålunda blifvit företedd och stämpelbelagd, allt utan afgift.

Mottager någon af säljaren eller upplåtaren eller af den, på hvilken denne eller en senare innehafvare af handlingen må hafva öfverlåtit sin på densamma grundade fordran, handlingen såsom bevis om sålunda förvärfvad fordringsrätt eller för att densamma å annans vägnar försälja eller belåna, vare pliktig att, där handlingen icke blifvit i ofvan föreskrifven ordning för behörig stämpelbeläggning företedd för vederbörande länsman, inom två månader efter handlingens mottagande sådant fullgöra. Kan ej dagen för mottagandet tillförlitligen styrkas, räknas sistnämnda tid af två månader från dagen för handlingens upprättande.

Finner länsman anledning antaga, att någon upplåtit afverkningsrätt till skogsskifte inom hans distrikt eller eljest under förut angifna förhållanden mottagit afhandling om skogsafverkning å sådan tid, att afhandlingen bort vara, på sätt här ofvan stadgas, för länsmanen företedd, utan att sådant likväl skett, äge länsmanen med allmänna posten i rekommenderadt bref anmana sådan person att inom viss förelagd tid, minst åtta dagar efter delfäendet, för länsmanen förete handlingen. Varder handlingen icke inom den sålunda förelagda tiden företedd och uppgifves ej giltigt hinder härför, må länsmanen anlita biträde af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvilken myndighet äger förelägga lämpligt vite.

Uppgifver säljaren eller upplåtaren, att han icke, vare sig i hufvudskrift eller afskrift, mottagit något exemplar af handlingen eller kan anskaffa sådant, äge länsmanen i nu stadgad ordning anmana köparen eller upplåtelsetagaren eller den, å hvilken denne må hafva öfverlåtit sin rätt, att inkomma med afskrift. Inkommer sådan afskrift, skall länsmanen meddela säljaren eller upplåtaren underrättelse härom med förståndigande för denne tillika att inom viss tid inkomma med de för handlingens stämpelbeläggning erforderliga stämplor.

Är upplåtet skogsskifte beläget å stads område, skall handling, hvarigenom afverkningsrätt till detsamma upplåtits, af säljaren eller upplåtaren företes inför vederbörande stadsfiskal; och äger hvad här ofvan stadgats om länsman motsvarande tillämpning ifråga om stadsfiskal.

Sökes på grund af afhandling hos offentlig myndighet betalning, skall afhandlingen förses med stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af det kapitalbelopp, för hvilket betalning sökes.

52 §.

5. Utgifvare af gåfvobref — — — — — fartyg, skall för underlåtenhet att vid utgifvandet förse dylik handling — — — — — tjugufem kronor.

Nytt mom. Där säljaren eller upplåtaren af afverkningsrätt till skog eller den, som under förhållanden, hvarom i 8 § sägs, mottagit rörande skogsafverkning upprättad afhandling, underlåter att inom tid och på sätt, som i nämnda § stadgas, för stämpelbeläggning inför länsman eller stadsfiskal förete afhandlingen angående skogsafverkningen, böte två gånger beloppet af den stämpel, hvarmed handlingen skolat förses; dock vare minsta bot tjugufem kronor. Företer han inom sagda tid afhandlingen, men tillhandahåller ej stämplat till erforderligt belopp, böte två gånger den felande stämpelns belopp; dock att jämväl i detta fall minsta bot vare tjugufem kronor.

8. Köpare eller säljare — — — — — kronor.

Nytt mom. Köpare eller säljare af afverkningsrätt till skog, så ock annan upplåtelsetagare till eller upplåtare af sådan rätt, som genom aftal om betalning utöfver hvad den för stämpelbeläggning för vederbörande länsman eller stadsfiskal föredetta afhandling rörande afverkningen innehåller eller genom erläggande eller mottagande af sådan betalning föranledt, att säljaren eller upplåtaren åliggande stämpelafgift icke utgjorts för hela det belopp, som betingats för afverkningsrätten, skall böta två gånger den felande stämpelns belopp, dock ej under tjugufem kronor.

Till motivering af hvad statskontoret sålunda föreslagit har statskontoret anfört hufvudsakligen följande:

»På sätt i statskontorets underdåniga utlåtande den 31 december 1908 angående sättet för verkställande af stämpelbeläggning af stämpelpfiktiga handlingar och kontrollen därå (sid. 48 och 49 i det tryckta utlåtandet) närmare framhållits, hafva förhållandena i fråga om stämpelafgiften hos oss utvecklats så, att den i äldre tider mera omfattande stämpelpfiktigheten för enskilda handlingar steg för steg så inskränkts, att den ännu jämförelsevis nyligen nästan uteslutande omfattade handlingar, som enligt lag skulle ingifvas till domstol, de s. k. småprotokollshandlingarna, och endast träffade dem, då detta ingifvande skedde.

Först under de senast förflutna åren har ett mera afsevärdt antal handlingar underkastats stämpelafgift oberoende däraf, huruvida desamma måste företes inför offentlig myndighet, och det synes kunna antagas, att detta antal i bredd med statens ökade skattebehof i en närmare eller fjärrare framtid kommer att betydligt ökas.

Så länge staten inskränkte sig till upptagande af stämpelafgift för sådana handlingar, som i civilrättsligt syfte företeddes inför offentlig myndighet, kunde kontrollen å skattens utgörande anordnas så, att denna för hvarje stämpelpiktig handling med nära nog osviklig säkerhet inflöt. Denna fordran på så att säga automatisk säkerhet i skatteuppbörden måste uppgifvas, om stämpelskattens räckvidd utsträcker utöfver nyssnämnda tränga gränser. Skatteformen medgifver icke åstadkommande af en sådan säkerhet. Häruti ligger intet skäl för staten att afstå från anlitan af denna skatteform, såsom framgår af exemplet från andra länder, där, utan att sådana kontrollanordningar blifvit införda eller kunnat införas, skatten erhållit en utomordentligt rik användning.

Statskontoret har ansett sig böra förutskicka dessa erinringar för att framhålla, att allenast den omständigheten, att fall kunnat inträffa, då de i ämnet gällande bestämmelser icke kunnat förebygga kringgående af skatten, icke i och för sig är tillräcklig att motivera ändring i dessa bestämmelser. Af hvad såväl Riksdagen som justitieombudsmannen anfört synes emellertid otvetydigt framgå, att ett kringgående af bestämmelserna om stämpelafgift för afhandlingar om skogsafverkning äger rum i sådan omfattning, att det bör komma under allvarligt öfvervägande, huruvida icke i lagstiftningsväg må kunna rådås bot för detta missförhållande.

I fråga om de olika möjligheter, som förefinnas att åvägabringa kontroll å det riktiga erläggandet af stämpelafgiften i sådana fall, då man icke kunnat knyta dess utgörande vid en med den stämpelpiktiga handlingen i civilrättsligt afseende företagen åtgärd, tillåter sig statskontoret hänvisa till sitt ofvan ofmälda underdåniga utlåtande, särskildt sid. 48—55. På skäl, som därstädes (sid. 50—51) blifvit anförda, anser statskontoret det icke böra ifrågasättas att för skogsafverkningskontrakt återinföra den tillförene i fråga om dem, likasom i ännu äldre tider i fråga om stämpelpiktiga handlingar i allmänhet, gällande, såsom kontrollmedel utan tvifvel ganska verksamma bestämmelsen, att handlingen förlorade sin laga verkan om den icke blifvit behörigen belagd med stämpel. Såsom hufvudsakligt kontrollmedel kan ej heller lämpligen tillitas en föreskrift om handlingens obligatoriska företeende inför någon myndighet i och för dess förseende med stämpel, då den, som vill

undandraga sig stämpelskattens utgörande, kan förmodas lika gärna underlåta att infinna sig hos myndigheten som att själf åsätta stämpel. Tyngdpunkten i kontrollen måste nog hädanefter som hittills läggas på det i form af böter stadgade ansvaret för underlåtenhet att utgöra skatten, men särskilda bestämmelser torde böra meddelas för att göra detta ansvar mera effektivt, och bland bestämmelserna i sådant syfte torde böra upptagas ej mindre skyldighet att i och för handlingens be-läggande med stämpel förete densamma inför vederbörande åklagare än äfven rätt för denne att affordra parten den stämpelpfiktiga handlingen.

För vinnandet af nu antydda syftemål är till en början nödvändigt att med full bestämdhet fastslå, hvilketdera af de båda exemplar, i hvilka väl i det öfvervägande antalet fall af handlingen upprättas, skall förseas med stämpel. Med anledning af en till statskontoret remitterad underdånig framställning om förtydligande i nu berörda afseende af hit-hörande stadgande i gällande stämpelförordning har statskontoret i sitt den 31 januari 1911 afgifna underdåniga utlåtande angående förslag till förordning angående stämpelafgiften föreslagit, att afhandling om skogsafverkning skall af säljaren eller upplåtaren vid upprättandet förseas med stämpel efter föreskrifna grunder, samt att, där af handlingen utfärdas i två eller flera exemplar, stämpeln skall åsättas det exemplar, i hufvudskrift eller afskrift, som tillställles köparen eller upplåtelsetagaren. Den kontroll å afgiftens utgörande, som är afsedd att vinnas genom det förslag, statskontoret nedan går att framställa, torde bäst vinnas genom en föreskrift att stämpeln skall åsättas säljarens eller upplåtarens exemplar. Af de båda kontrahenterna torde nämligen denne i regel vara bofast i orten eller åtminstone där vara företräd af ombud, medan köparen eller upplåtelsetagaren ofta kan vara bosatt i en helt annan landsända och stundom, efter afslutad afverkning, ej alls kan anträffas. För det fall, som säkerligen ytterst sällan torde inträffa, att något exemplar af af handlingen icke innehafves af säljaren eller upplåtaren, hafva särskilda bestämmelser nedan föreslagits.

I detta sammanhang anser sig statskontoret böra erinra därom, att i de uti justitieombudsmannens skrifvelse återgifna skriftliga anmärkningar, som af en häradshöfding ställts till justitieombudsmannens förfogande, framhållits, hurusom af bestämmelserna i gällande stämpelförordning icke med full tydlighet framginge, huruvida för det fall, att inteckning söktes för ett skogsafverkningskontrakt, detta skulle, jämte den för afhandling om skogsafverkning stadgade, äfven draga vanlig inteckningsstämpel. Anmärkningsförfattaren tolkar bestämmelsen så, att inteckning af afverkningskontrakt bör anses vara stämpelfri, men anser

denna stämpelfrihet sakna tillräcklig grund. Det till stöd för sistnämnda mening anförda skäl, eller att stämpelskyldigheten vid in-teckning hade sin grund i det anlitan-de af offentlig myndighets medverkan, som nämnda åtgärd innebure, kan statskontoret icke biträda, då in-teckningsstämpeln icke är en godtgörelse för offentlig myndighets åtgärd, utan en omsättnings-skatt, som upp-bäres *då* handlingen företes för in-teckning, icke *därför* att detta sker. Då nu en särskild mera om-fattande stämpelskatt är stadgad för skogsafverkningskontrakt att utgå oberoende däraf, huruvida in-teckning för kontraktet sökes eller icke, skulle skäl saknats att för dessa handlingar stadga ytterligare en stämpel-afgift med inskränktare omfattning, och lagstiftarens mening lär ej heller hafva varit sådan. För undanrödjande af all tvekan har stats-kontoret emellertid ansett sig böra föreslå en förändrad uppställning af stämpelrubriken: Nyttjanderätt för fast egendom.

I säljarens eller upplåtarens eller senare innehafvares hand är skogsafverkningskontraktet ett fordringsbevis och bör, då betalning på grund af detsamma hos offentlig myndighet sökes, draga stämpel lika med andra i sådant syfte hos myndighet företedda fordringsbevis.

Då statskontoret nu öfvergår till frågan om sättet för beredande af ökad effektivitet åt det i stämpelförordningen stadgade ansvaret för underlåtenhet att utgöra den för skogsafverkningskontrakt stadgade stämpelafgift, står det för statskontoret klart, att sådan effektivitet åt ansvarsbestämmelsen i främsta rummet bör beredas därigenom, att åt åklagaren gifves dels *anledning* att ingripa, dels *medel* därtill. Under nuvarande förhållanden kan en länsman, inom hvars distrikt en skogsafverkning pågår, i regeln icke veta, huruvida det om afverkningen upp-rättade, tilläfventyrs på en aflägsen ort befintliga kontraktet är be-hörigen försedt med stämpel. Skulle han af någon anledning draga detta i tvifvelsmål, kan han ej från någondera kontrahenten infordra hans kontrakt. Om hans misstankar blifva så starka, att han tilltror sig att ingripa, kan det inträffa, att parten, ehuru han försummat att i behörig tid stämpelbelägga handlingen, företer densamma vederbörligen försedd med stämpel, hvarigenom dels parten undandrager sig det an-svar, han förskyllat, dels åklagaren går i mistning af andel i de böter, som bort, men icke kunnat ådömas, och sålunda likaledes går i mistning af den sporre till nitisk åklagareverksamhet i nu förevarande afseende, som genom stadgandet om sådan bötesandel varit åsyftad.

För vinnande af en bättre ordning i nu förevarande afseende anser statskontoret det böra åläggas säljaren eller upplåtaren att inom två

månader efter upprättandet af en afhandling om skogsafverkning inför länsmanen i det länsmansdistrikt, där det upplåtne skogsskiftet eller större delen af detsamma är beläget, förete sitt exemplar af afhandlingen och därvid tillhandahålla de till handlingen erforderliga stämplat. Länsmanen skall omedelbart verkställa handlingens beläggning med de ingifna stämplatarna, makulera desamma samt förse handlingen med anteckning om den dag, då den sålunda blifvit företedd och stämplatbelagd, allt utan afgift. Är skogsskiftet beläget å stads område, skall hvad sålunda stadgats om länsman äga motsvarande tillämpning i fråga om stadsfiskal.

Tydligt är, att ett sådant stadgande om skyldighet att inom viss tid efter upprättandet för stämplatbeläggning förete ett afverkningsrättskontrakt hos länsman eller stadsfiskal skulle medföra den afsevärda fördel, att en åklagare, inom hvars distrikt en skogsafverkning påginge, utan att kontrakt därom blifvit hos honom företedt, finge en gifven anledning att närmare undersöka de förhållanden, under hvilka afverkningen ägde rum. Synnerlig vikt ligger därpå, att stämplatbeläggningen verkställas af länsmanen eller stadsfiskalen, enär genom ett stadgande härom parten beröfvas möjligheten att föregifva, att en i verkligheten för sent gjord stämplatbeläggning skulle skett inom laga tid.

Gifves sålunda åklagaren *anledning* ingripa, är, såsom ofvan framhållits, ock nödigt att bereda honom *medel* därtill. Detta torde lämpligen böra ske därigenom, att länsman eller stadsfiskal, som finner anledning antaga, att någon upplåtit afverkningsrätt till skogsskifte inom hans distrikt å sådan tid, att afhandlingen bort inom tid och på sätt, som ofvan angifvits, för länsmanen eller stadsfiskalen företes, utan att sådant likväl skett, berättigas med allmänna posten i rekommenderadt bref anmoda säljaren eller upplåtaren att inom förelagd tid, minst åtta dagar efter delfäendet, för åklagaren förete handlingen. Om handlingen icke inom den sålunda föreskrifna tiden företes och giltigt hinder härför ej uppgifves, bör åklagaren äga att anlita biträde af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvilken myndighet skulle äga förelägga lämpligt vite.

Det kan inträffa, att säljaren eller upplåtaren på anmaningen att inkomma med afverkningskontraktet i hufvudskrift eller afskrift svarar, att han icke innehar något exemplar af kontraktet eller kan anskaffa något sådant. Om ock ett sådant påstående kan antagas endast i mycket sällsynta fall äga fog för sig, kan likväl ett eller annat sådant fall tänkas förekomma. Det lämpligaste tillvägagångssättet synes då vara, att åklagaren i enahanda ordning, som den ofvan angifna, anmanar köparen eller upplåtelsetagaren att inkomma med afskrift af kontraktet.

Inkommer sådan afskrift, bör därefter säljaren eller upplåtaren i och för handlingens beläggande med stämpel lämnas underrättelse därom.

I ofvan omförmälda underdåniga skrifvelse af den 26 juni innevarande år (1911) har justitieombudsmannen bland annat anfört, hurusom bestämmelsen om stämpelafgift för afhandling om skogsafverkning ej sällan kringginges på det sätt, att då ett skogsskifte såldes för afverkning och därvid en del af priset kontant erlades, endast återstoden däraf i afhandlingen upptages såsom köpesumma. Till förebyggande af ett sådant förfaringssätt synes, i öfverensstämmelse med hvad i gällande stämpelförordning stadgas för det fall, att anspråk göres på stämpelfrihet för afhandling om köp af fast egendom, där afhandlingen öfverlåtes inom den för lagfart stadgade tid, böra föreskrivas, att då afhandling om skogsafverkning i och för stämpelbeläggning företes för länsman eller stadsfiskal, densamma vid ansvarspåföljd skall vara åtföljd af skriftlig, af så väl säljare eller upplåtare som köpare eller upplåtelsetagare på heder och samvete afgifven förklaring, att icke i någon form lämnats eller skall lämnas annan betalning för afverkningsrätten än den, som finnes upptagen i afhandlingen.

Ur mom. 5 i § 52 af gällande stämpelförordning torde böra utbrytas bestämmelserna om ansvar för underlåtenhet att förse afhandling om skogsafverkning med stämpel, och nya bestämmelser i ämnet upptagas i ett nytt moment. Likaledes bör efter nuvarande mom. 8 i samma § intagas ett nytt moment, innefattande bestämmelse om ansvar för oriktiga uppgifter om köpeskillingen för afverkningsrätten.

I nuvarande mom. 7 i § 52 meddelas bestämmelser om hvad som kan benämnas det sekundära ansvaret för stämpelförbrytelse, d. v. s. om ansvar för den, som under vissa förhållanden tager befattning med handling, som förut bort blifva, men icke blifvit stämpelbelagd. Med afseende på den särskilda ordning, hvaruti, enligt statskontorets förslag, stämpelbeläggningen af skogsafverkningskontrakt skulle äga rum, skulle dessa bestämmelser icke utan vidare blifva tillämpliga i fråga om dylika kontrakt, men då bestämmelser i ämnet äfven i fråga om dylika kontrakt alltfort varda behöfliga, torde dylika bestämmelser böra upptagas i ett nytt moment. Då emellertid tillämpningen af det sekundära ansvaret i detta fall torde förutsätta tillvaron af en positiv föreskrift om skyldighet för den, som af säljaren eller upplåtaren eller af någon, å hvilken denne må hafva öfverlåtit handlingen, under vissa förhållanden mottagit denna, att förete densamma för vederbörande länsman eller stadsfiskal, har sådan föreskrift ansetts böra införas under hithörande rubrik i stämpelförordningens § 8.»

I sitt förenämnda underdåniga utlåtande öfver justitiekanslers-ämbetets framställning har statskontoret — då erfarenheten visat, att tvekan uppstått, huruvida auktionsprotokoll af den art, hvarom fråga vore i ämbetets skrifvelse, skulle beläggas med den beträffande afhandlingar om skogsafverkning föreskrifna stämpel samt äfven andra fall möjligen kunde inträffa, då ovisshet kunde råda om hvad som i 8 § i nådiga förordningen om stämpelafgiften den 18 september 1908 förstodes med »afhandling» — hemställt, att till omförmälda paragraf skulle göras ett så lydande tillägg:

»Med afhandling förstås i denna paragraf hvarje skriftligen affattad handling, ehvad den har formen af ett mellan två eller flere personer slutet aftal eller icke, hvilken i det afseende, hvarom i hvarje fall är fråga, medför upplåtelse af rättighet eller åtagande af förpliktelse».

I detta sammanhang fäster statskontoret uppmärksamheten därpå, att ett förtydligande af omnämnda paragraf äfven i ett annat afseende torde vara önskvärdt. Då nämligen de »enskilda» handlingar, hvarom paragrafen handlar, äfven kunde vara, såsom till exempel vore fallet just med auktionsprotokoll af ofvanberörda art, utfärdade af offentlig myndighet, men endast beträffande ett särskildt slag af de under paragrafen upptagna handlingar, nämligen i fråga om *köp af fast egendom*, sådant uttryckligen angifvits, ansåge statskontoret ett förtydligande i antydd riktning lämpligen böra lämnas, afseende de under nämnda paragraf inbegripna handlingar i allmänhet.

För vinnande af detta syfte hemställer statskontoret, att första stycket i 8 § af nådiga förordningen angående stämpelafgiften den 18 september 1908 måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Följande handlingar skola, äfven där de äro utfärdade af offentlig myndighet, förses med stämpel på sätt här nedan stadgas».

Den sålunda föreslagna ändringen i paragrafen borde enligt statskontorets mening medföra, att i den under mom. C förekommande stämpelrubriken *köp af fast egendom*, orden: »eller af offentlig myndighet utfärdad köpehandling» utgå.

Departementets
chefen.

Den af mig nu lämnade redogörelsen för hvad i detta ärende förekommit ger vid handen, dels att 1911 års Riksdag med sin skrifvelse i ämnet afsett allenast att vinna nödig kontroll däröfver, att afhandling angående skogsafverkning förses med behörig stämpel, dels ock att i öfverensstämmelse härmed de myndigheter, som utlätit sig i frågan, hufvudsakligen yttrat sig om erforderliga kontrollåtgärder. Liksom den verkställda utredningen med hänsyn till riksdagsskrifvelsens innehåll

från början inställts på nu angifna syfte, kunde jag ock vid detta tillfälle inskränka mig till att beröra allenast den af Riksdagen sålunda å bane bragta frågan.

Då emellertid vid sakens behandling af 1911 års Riksdag såväl som i motion vid nu församlade Riksdag ifrågasatts, huruvida icke denna stämpelskatt borde helt försvinna, har jag icke velat underlåta att framhålla, att jag gifvetvis underkastat jämväl denna fråga nödig pröfning, innan jag vidtagit åtgärder för utarbetande af förslag för åstadkommande af den begärda kontrollen. Jag har härvid utgått från, att det hufvudsakligen är ur två synpunkter, som berörda stämpelskatts borttagande ifrågasatts. Å ena sidan har framhållits, att inkomst af skogsbruk är föremål för afsevärd beskattning i annan ordning än den nu ifrågavarande och att följaktligen dubbelbeskattning här föreligger, å andra sidan har blifvit sagdt, att kontrollen däröfver, att skogsafverkningskontrakt varda försedda med stämpel, svårligen kan göras fullt effektiv, utan att afsevärda olägenheter tillskyndas den allmänhet, som är närmast berörd af denna angelägenhet.

Hvad den första anmärkningen beträffar vill jag icke bestrida, att här föreligger ett fall af dubbelbeskattning. Jag behöfver icke erinra därom, att detta icke är det enda fall, där vår skattelagstiftning verkar på angifna sätt, utan att tvärtom åtskilliga exempel härpå kunna framvisas. En sådan ordning torde icke heller helt kunna undvikas. Nu förevarande beskattningsfrågas historia utgör i sig själf ett typiskt exempel på de svårigheter, som härvid möta. Såsom den föregående framställningen utvisar, var det till förebyggande af förluster å lagfartsstämpel vid försäljning af fast egendom som särskild stämpelskatt på skogsafverkningskontrakt vid dess utgifvande eller inom viss tid där-efter bestämdes. Man ville, såsom förut är framhållet, förhindra, att vid försäljning af sådan egendom med skog skulle jämte köpebref utfärdas skogsafverkningskontrakt för att såmedelst på papperet bringa ned köpeskillingen för fastigheten under det belopp, hvartill den i verkligheten uppgått, och därmed ock den stämpelafgift, som bort belasta köpebrevet.

Om nu den särskilda stämpelafgiften å skogsafverkningskontrakten borttoges och man stannade därvid, skulle visserligen dubbelbeskattningen försvinna, när skog ginge till försäljning genom ett dylikt kontrakt, men däremot icke när den inginge i en försäljning af fast egendom, då köpehandlingen måste åsättas lagfartsstämpeln samt inkomstskatt tillika betalas för den del af köpesumman, som beräknas belöpa på den å fastigheten varande skogen. Härigenom skulle uppstå en

ojämnhet i beskattningen, som gifvetvis måste undvikas. För att utplåna denna ojämnhet skulle i fall då fastigheten är skogbärande en reduktion af lagfartsstämpeln med belopp, motsvarande inkomstskatten å den beräknade köpesumman för skogen, teoretiskt sedt kunna tänkas, men en sådan anordning torde möta så stora svårigheter af skatte-teknisk natur, att man redan af sådan anledning lärer vara förhindrad att genomföra densamma.

Men om, såsom jag alltså håller före, ifrågavarande ojämnhet i beskattningen icke kan undvikas vid borttagandet af den särskilda stämpelskatten å skogsafverkningskontrakt, skulle man ju dessutom genom en sådan åtgärd återfalla i de missförhållanden, som man med 1908 års lagstiftning just velat undvika.

Med den uppfattning jag sålunda utvecklat kan jag i det anmärkta förhållandet, att här föreligger ett fall af dubbelbeskattning, tydligtvis icke se tillräcklig anledning till borttagandet af den särskilda stämpeln å afhandling om skogsafverkning.

Det gäller alltså från min synpunkt att tillse, huruvida den skärpta kontroll däröfver, att sådana afhandlingar förses med stämpel, som Riksdagen med sin skrifvelse afsett, kan vinnas utan allt för stora olägenheter för dem, som skola vara underkastade kontrollen. Jag har, på sätt jag nedan skall närmare utveckla, kommit till den uppfattningen, att så kan ske.

Det af statskontoret utarbetade förslaget till kontrollföreskrifter i förevarande afseende förutsätter en anordning, hvarå motionärerna vid 1911 års Riksdag mera antydningssvis pekat, i det att detsamma såsom sin centrala punkt stadgar skyldighet att hos åklagare i orten uppvisa afhandling om skogsafverkning. Själva stämpelbeläggningsens karaktär och verkan blifva härigenom oförändrade. Uppvisandet för myndigheterna tillägger icke kontraktet någon civilrättslig verkan. Det har endast och allenast till uppgift att tjäna såsom kontrollmedel.

Statskontoret har undvikit att gå den väg, som otvifvelaktigt säkrast leder till en effektiv kontroll, då ämbetsverket icke tänkt sig skogsafverkningskontrakten hänförda till de enskilda handlingar, hvilkas stämpelbeläggning står i direkt samband med en af offentlig myndighet i civilrättsligt afseende med handlingen vidtagen åtgärd. Jag delar statskontorets uppfattning därom, att kontrollsynpunkten allenast icke är tillräcklig att hänföra skogsafverkningskontrakten till denna kategori af enskilda handlingar. Då några andra mera vägande skäl härför ej synas kunna anföras, finner jag lika litet som statskontoret anledning att föreslå någon förändring i karaktären af ifrågavarande handlingars stämpelbeläggning.

Uppgiften lär under sådana förhållanden blifva att åvägbringa bestämmelser, som med bibehållande af stämpelbeläggningens hittillsvarande karaktär äro ägnade att i mesta möjliga mån förebygga stämpelskatteskyldighetens eftersättande.

Den af statskontoret från motionerna vid 1911 års Riksdag upptagna tanken, att skogsafverkningskontrakt skall uppvisas för länsman, rönte redan under motionernas behandling i Riksdagen åtskillig gensaga. Man framhöll sålunda bland annat, att det i vissa delar af landet skulle med hänsyn till de stora distanserna vara förenadt med olägenhet eller besvär att i och för kontraktets uppvisande uppsöka länsmanen, och det sattes i fråga, huruvida icke uppvisandet hellre kunde ske inför kommunalmyndighet.

En sådan anordning skulle naturligtvis i vissa fall ställa sig bekvämare för de stämpelskatteskyldiga än det sätt för sakens ordnande, som föreslagits af statskontoret, men den skulle å andra sidan medföra icke så liten omgång med en omfattande skriftväxling mellan de kommunala myndigheterna och åklagarna, och ändock torde anordningen näppeligen erbjuda tillräcklig säkerhet.

Om jag alltså å ena sidan håller före, att statskontorets förslag är bestämdt att föredraga framför den lösning af frågan, hvarå man, enligt hvad jag nyss omförmält, under öfverläggningen i Riksdagen gifvit anvisning, anser jag mig dock icke kunna förorda statskontorets förslag i oförändrad form, i följd hvaraf jag låtit detsamma undergå viss omarbetning inom finansdepartementet.

Statskontoret afser att åvägbringa kontrollen hufvudsakligen på följande sätt. Säljaren eller upplåtaren samt den till hvilken kontraktet under vissa omständigheter öfverlåtits är skyldig att inom viss tid förete kontraktet för länsmanen i och för stämpelbeläggning samt därvid medhafva erforderliga stämplat. Länsmanen äger att, därest han har anledning antaga, att nämnda skyldighet blifvit eftersatt, infordra handlingen och eventuellt påkalla Kungl. Maj:ts befallningshafvandes handräckning för ändamålet. Eftersättande af säljarens eller upplåtarens skyldighet medför slutligen enligt statskontorets förslag bötesansvar.

Otvifvelaktigt är, att bestämmelser af sådant innehåll möjliggöra för åklagaren att i långt större utsträckning, än den nuvarande lagstiftningen medger, öfvervaka stämpelbeskattningsbestämmelsernas efterlefnad i förevarande hänseende. Det viktigaste är härvid, att hvarje afhandling af här ifrågavarande slag *skall* företes för länsmanen och att uraktlåtenhet härutinnan medför ansvar. Men den trygghet för stämpelskattens utgörande, som ligger i en sådan anordning, synes mig komma

att väsentligen stärkas, därest ansvaret för stämpelbeläggningen lägges i första hand både på säljare och köpare och ej endast på den förre.

Ordnar man saken på sådant sätt, synes det mig i fråga om tiden för stämpelbeläggningen ligga närmast till hands att bestämma densamma till afhandlingens upprättande.

Om ansvaret för stämpelbeläggningen kommer att hvila på såväl säljare som köpare, böra de också båda vara skyldiga att sörja för att den vidtagna åtgärden bringas till vederbörande åklagares kännedom.

Den stämpelbelagda handlingens företeende för åklagaren har jag tänkt mig lämpligen kunna ske sålunda, att den öfverlämnades tillika med en af båda kontrahenterna underskrifven anmälan om aftalets upprättande. Denna bör inlämnas i två exemplar, af hvilka det ena med åklagarens åtecknade intyg om handlingens behöriga stämpelbeläggning skulle jämte den stämpelbelagda handlingen återställas till kontrahenterna. Såsom bevis om fullgjord stämpelskatteskuldighet skulle den ena af dessa behålla det stämpelbelagda kontraktet och den andra den med åklagarens intyg försedda anmälan.

I anledning af justitieombudsmannens omförmälda framställning i ämnet har statskontoret föreslagit, att det exemplar af afhandlingens, som skulle företes för åklagaren, skulle vara åtföljdt af skriftlig, af båda kontrahenterna på heder och samvete afgifven förklaring, att icke i någon form lämnats eller skall lämnas annan betalning för afverkningsrätten än den, som finnes upptagen i afhandlingens. Härtill har i statskontorets förslag också fogats en särskild straffbestämmelse.

Ehuru en deklARATION på heder och samvete af sålunda ifrågasatt innehåll, enligt min mening, har åtskilligt fog för sig, kommer en sådan anordning emellertid i icke obetydlig mån att tynga på stämpelbeläggningsproceduren, och jag har ansett det vara så angeläget att undvika detta, att jag funnit mig icke böra upptaga statskontorets förslag i denna punkt.

Den af statskontoret i förevarande afseende föreslagna straffbestämmelsen har jag ansett det oakadt böra inflyta i de nya stadgandena. I det inom finansdepartementet utarbetade författningsförslaget är bestämmelsen upptagen såsom 7 mom. i 52 §.

Efter den omläggning af statskontorets förslag i förut berörda delar, som jag ifrågasatt, torde det blifva förenadt med vissa olägenheter att bibehålla de af statskontoret föreslagna bestämmelserna om befogenhet för länsman och stadsfiskal att infordra skogsafverkningskontrakt, som han har anledning antaga hafva blifvit upprättadt, utan att stadgade föreskrifter rörande stämpelbeläggningen blifvit iakttagna. Det inom

finansdepartementet i enlighet med min nu uttalade uppfattning utarbetade förslaget förutsätter nämligen icke såsom oeftergiffligt, att det är säljarens exemplar, som skall stämpelbeläggas, utan lämnar åt kontrahenterna att därom fritt bestämma. Detta försvårar gifvetvis för länsmanen att få fram bevisning särskildt på den af statskontoret angifna vägen. Svårigheterna äro redan med statskontorets förslag stora nog. För att med full effekt kunna infordra kontraktet fordras ju visshet om att det blifvit upprättadt, men äger man sådan visshet, har ju länsman eller stadsfiskal möjlighet att genom stämning till domstol förskaffa staten dess rätt, och för sådana fall blir den föreslagna bestämmelsen obehöflig. Oafsedt om åt åklagare inrymmes den af statskontoret föreslagna befogenhet, lär åklagaren i öfrigt icke sakna medel att åvägbringa bevisning, huruvida beträffande en skogsafverkning, som veterligen äger eller ägt rum inom hans distrikt, skriftlig afhandling blifvit upprättad.

Statskontoret har föreslagit en särskild bestämmelse om åliggande för den, som i vissa fall mottager stämpelpliktigt skogsafverkningskontrakt, att fullgöra af ursprunglig säljare eller köpare försummad anmälnings- och stämpelskyldighet. Härtill knyter sig i förslaget en särskild straffbestämmelse.

Att sträcka skyldigheten att göra anmälan och verkställa stämpelbeläggning längre än till de i första hand kontraherande personerna synes mig icke välbetänkt. Kontrollen därå, att person, i hvars hand skogsafverkningskontrakt kommit från någon af de första innehafvarna, verkligen fullgjort honom härutinnan åliggande prestationer, torde nämligen erbjuda hart när oöfverstigliga svårigheter.

För att emellertid vinna ökad garanti för att den ursprungliga säljarens och köparens skyldigheter med afseende å stämpelbeläggnings skola varda iakttagna har det synts mig lämpligt, att straff stadgas för den, som efter öfverlåtelse mottager skogsafverkningskontrakt, som ej blifvit stämpelbelagdt. Vid öfverlåtelse af kontrakt af ifrågavarande slag får vid sådant förhållande den, till hvilken öfverlåtelsen sker, intresse af att förvissa sig om att vederbörlig stämpelafgift är erlagd och att, där så ej skett, förmå den eller de därtill förpliktade att fullgöra sin skyldighet härutinnan.

Beträffande de föreslagna bestämmelsernas inordnande i stämpelförordningen synes det mig vara mera i anslutning till dennas uppställning att införa desamma, i hvad de afse själfva kontrollen, under V art. i förordningen, som handlar om tillsyn å stämpelafgiftens utgörande, än på

sätt statskontoret ifrågasatt under rubriken skogsafverkning i 8 §. I det inom finansdepartementet utarbetade förslaget hafva ifrågavarande bestämmelser upptagits såsom ett nytt mom. i 39 §.

Straffbestämmelserna hafva i sistnämnda förslag likasom i statskontorets intagits i 52 §. I det väsentliga öfverensstämma de båda förslagen i denna del. Förutom ett par smärre jämkningar företer det inom departementet utarbetade förslaget den afvikelsen från statskontorets, att, där det för åklagaren föredetta kontraktsexemplaret befinnes icke vara behörigen stämpelbelagdt samt rättelse härutinnan trots anmaning af åklagaren icke ägt rum inom förelagd tid — gifvetvis icke fallande inom den tid, inom hvilken anmälan om afhandlingens upprättande enligt författningens stadgande skall vara ingifven till åklagaren — särskildt straff härför blifvit stadgadt.

Beträffande den af statskontoret föreslagna förändringen under rubriken Nyttjanderätt till fast egendom och hvad till stöd härför anförts har jag icke någon erinran att göra.

De af statskontoret föreslagna ändringar af stämpelförordningen i anledning af justitiekanslerns förut omförmälda framställning i ämnet hafva icke heller gifvit mig anledning till erinran. I det förslag till förordning om ändring i vissa delar af nämnda förordning, som jag låtit utarbeta inom finansdepartementet, har också hvad statskontoret sålunda föreslagit blifvit vederbörligen beaktadt.

I anledning af de föreslagna nya bestämmelserna i de tre ifrågavarande paragraferna i stämpelförordningen hafva några smärre formella jämkningar i nämnda paragrafer i öfrigt måst göras. Någon särskild motivering härför läser icke vara erforderlig.

De bestämmelser, som må varda antagna i förevarande ämne, böra gifvetvis träda i kraft snarast möjligt, och torde Kungl. Maj:t böra bemyndigas att bestämma tiden därför.

Sedan departementschefen härefter uppläst förenämnda, inom finansdepartementet utarbetade förslag till förordning om vissa ändringar i 8, 39 och 52 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att antaga samma förslag äfvensom besluta, att de nya bestämmelserna skulle träda i kraft å tid, som af Konungen bestämdes.

Denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition af lydelse bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:

Gunnar Schumacher.
